

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio IV [i.e. XIV]. An assensus Fidei supernaturalis stet cum notitia solum probabili revelationis, sive cum formidine de illa?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

nem posse suspendere assensum, donec ad talem certitudinē perveniat. Ideo enim eam propositionem accufant, quia quod talis Infidelis suspendat assensum in eo eventu, idem est, ac quod repudiet illum.

32. Sed certum est, præfatam opinionem nullo modo subiacere huic damnationi. Et ex ipsis terminis propositio nis damnatæ evidenter constat: ait enim, *Repudiare assensum, quem habebat*: Sed is infidelis in præfata hypothesi nullum antea habebat assensum: ergo non potest dici, quod repudiaverit assensum, quem habebat. Id etiam constat aperte ex significatione ipsius verbi *repudiare*, quod idem est, ac repellere id, quod antea erat admissum.

Terent. Sic Terentius in *Adria* ait: *Repudio consilium, quod primum intenderam.*

DISERTATIO XIV.

An assensus Fidei Supernaturalis stet cum notitia solum probabili revelatoris, sive cum formidine de illa?

CAPUT I.

Refertur propositio 21. damnata; eiusque falsitas ostenditur.

SYMMARIUM.

Opinio Lumbierij. n. 2.

Quid censeat Filguera n. 3.

Ad actum Fidei Supernaturalis requiritur certitudo de revelatione Dei. n. 4.

Duplex est certitudo, scilicet obiectiva, & subiectiva, & quomodo utraque

reperiatur in actu Fidei Divina. n. 5. Actus Fidei non potest inniti revelationi falso existimata. num. 6.

Certitudo adhesionis ad obiectum est de conceptu essentiali actus Fidei. n. 7. & seqq.

Quomodo ex pia affectione accrescat actui Fidei maior firmitas adhesionis. n. 10.

1. **P**ropositio XXI. ex damnationis hac est: *Assensus Fidei Supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis; imo cum formidine, qua quis formidet, an non sit locutus Deus.* Cuius propositionis sensus clarissimus est, neque explicatione indiget.

2. Raymundus Lumbier tom. 3. Sum. num. 1773. ait, damnatam esse hanc propositionem propter quosdam Recentiores, quos suppressis nominibus refert, asserentes, quod ut quis eliciat actum Fidei Supernaturalis circa obiectum aliquod singulare, sufficit, si illud singulare probabiliter contineatur sub revelatione certa univ ersali: V. g. supposita revelatione de auxilio efficaci, quia probabile est, sub auxilio efficaci probabiliter contineri præmotionem physicam; posse actum Fidei Supernaturalem terminari ad talem præmotionem.

3. Emmanuel de Filguera in *Filguera* sua Lucerna in explicatione huius propositionis. 21. eos, qui censent, non requiri evidentiam creditilitatis de revelatione, subijcit huic damnationi; ita ut referens opinionem Gabrielis, quod Deus supplet evidentiam creditilitatis media illustratione, & inspiratione interna, etiam eam subijciat huic damnationi Et ita ei subijcit P. Ripaldam. Imo, & P. Suarium vult sub hac damnatione contineri, quatenus cum iste disp. 4. de Fide sect. 5. num. 7. retulisset sententiam, quæ

Lumb.

Ripald.
P. Suar.

asserit, licet in corpore Ecclesie requiratur evidentiā credibilitatis ad fidem supernaturalem, non vero requiri in omnibus singularibus; subiungit Suarius; [Et hæc opinio fortasse probabilis est.] Et in explicatione quartæ propositionis vult comprehendere sub damnatione huius propositionis 21. P. Mathæum de Moya tom. 2. Selectar. tract. 6. disp. 5. quæst. 2. §. 4. num. 17. asserentem, esse aliquos assensus Fidei, qui non supponunt credibilitatis evidentiā. Quæ omnia altiore postulāt discussionem.

Moya.

4. Pro cuius rei claritate, præmitto primo, indubitabile esse, quod hæc damnatio postulat certitudinem omnimodam in actu Fidei supernaturalis, de revelatione Dei. Ex eo enim, quod non sufficiat ad actum Fidei probabilitas de revelatione, neque cum actu Fidei composibilis sit formido, evidenter inferitur, actum Fidei esse non posse, quin sit omnino certus.

Suar.

5. Præmitto secundo, cum P. Suarez disp. 6. de Fide sect. 5. num. 7., duplicem esse certitudinem. Alia enim est certitudo connexionis cum obiecto, quatenus impossibile est, dari actum, quin etiam tale sit obiectum, quale repræsentatur per actum. Subiectiva est firmitas adhesionis ad obiectum, quatenus actus ita firmiter tendit in obiectum, ut nullam secum compatiatur dubitationem, aut formidinem. Dicitur autem subiectiva, quia est adhesio subiecti ad obiectum. Itaque hæc duæ formalitates diversæ sunt: & quod mysteriū incarnationis. V.g. ita sit certum, ut non possit esse aliter, quam repræsentatur per actum Fidei; & quod actus Fidei habeat firmissimam tendentiam in mysteriū Incarnationis, ita ut de eo nequeat intellectus dubitare, aut formidare.

6. Præmitto tertio, certitudinem obiectivam, sive connexionem cum eo, quod obiectum ita sit, esse de conceptu Fidei supernaturalis: & ideo Fidem supernaturalem non posse inniti revelationi falsò existimata. Quam conclusionem optime probat P. Suar. disp. 3. de Fide sect. 13. ex Concilio Tridentino, & ex Sacra Scripturæ testimonij. Et ratio à priori est. Nam lumen intellectuale Divinum, & supernaturale, ad Fidem supernaturalem requisitum, ex natura sua est determinatum ad assentiendum Divino testimonio, vere, & realiter testificanti: quia est veluti instrumentum Spiritus Sancti, per quod movet intellectum ad assentiendum, & ideo debet esse proportionatum veritati Spiritus Sancti.

Suar.

7. Restat ergo inquirere, an certitudo adhesionis ad obiectum sit etiam de conceptu essentiali actus Fidei. Et quidem in damnatione huius 21. propositionis manet definitum à Pontifice, actum Fidei supernaturalis ita firmiter adherere debere revelationi, ut cum tali actu non sit composibilis mera probabilitas, aut formido divinæ revelationis.

8. Ostenditur deinde primo. Nam tanto certior est actus certitudine adhesionis ad obiectum, quanto firmioribus principiis cognoscit fulciri suum obiectum: sed catholicus, qui elicit actum Fidei, cognoscit suum obiectum niti firmissimo principio revelationis Dei, qui neque fallere, neque falli potest: ergo actus Fidei firmissime adheret obiecto.

9. Ostenditur secundo. Quia lumen supernaturale, quod præcedit actum Fidei, ita roborat intellectum, ut cognoscat, prodigendam vitam pro assertionem veritatis Fidei: ergo ita roborat intellectum, ut firmissime

simè adhareat veritati obiectivæ revelatæ. Videatur P. Suarez disp. 6. de Fide sect. 5.

10. Vbi notandum est, ex pia affectione supernaturali, quæ imperat actum Fidei supernaturalem, huic accrescere maiorem firmitatem adhesionis ad obiectum, ut tenet communis sententia Theologorum; sed ea certitudo non accrescit ex pia affectione, nisi actui certo certitudine obiectiva: & ita quamvis pia affectio naturalis possit dare actui probabili certitudinem apparentem adhesionis ad obiectum; non tamen veram certitudinem, quæ non est vera, nisi detur etiam certitudo connexionis cum obiecto.

CAPVT II.

An subiaceat damnationi huic opinio asserens, posse terminari actum Fidei supernaturalis ad ea obiecta, quæ probabiliter continentur sub vera revelatione universalis?

SYMMARIVM.

Opinio aliquorum. num. 11.

Fundamentum eius desumptum ex eo, quod Fide creditur in hac hostia esse corpus Christi Domini. num. 12.

An relata opinio concedat, actum Fidei stare cum formidine de existentia revelationis. num. 13., & seqq.

Ostenditur quam falsa sit ea opinio. n. 15.

An repugnet, quod quis actu Fidei credat, se esse in gratia? Et quid inde pro conclusione? n. 17.

Confirmatio desumpta ex Tridentino. n. 18.

Solvitur obiectio de hac hostia consecrata. num. 19.

Sub conditione implicita credimus actu Fidei, corpus Christi esse sub hac hostia. num. 20.

An aliquando possit terminari actus Fidei ad presentiam Christi in hac hostia absque vlla conditione? num. 20.

An possit credi actu Fidei sensus probabiliter contentus in Scriptura, sub conditione? num. 22.

11. **N**on desuerunt Authores, qui dicerent, terminari posse actum Fidei supernaturalis ad obiecta, quæ probabiliter continentur sub revelatione universalis: V. g. totam Scripturam Sacram revelavit Deus: si ergo aliquis sibi probabiliter persuadeat; hunc esse sensum talis loci Scripturæ, poterit illum sensum credere actu supernaturali Fidei.

12. Quam assertionem ex eo probant. Nam Fideles adorant, & credunt Fidei supernaturalis actu, in hac hostia esse corpus Christi Domini realiter præsens: & tamen hanc hostiam esse consecratam, est dumtaxat probabile, & dubitabile: ergo quando aliquid continetur probabiliter sub revelatione vera universalis, potest credi actu Fidei supernaturalis. Ideo enim credimus Fide Divina, & supernaturali, in hac hostia esse realiter præsens Christi corpus, quia revelatio universalis affirmat, Christi corpus esse realiter præsens in omni hostia rite consecrata à legitimo Sacerdote: hanc autem esse rite consecratam à legitimo Sacerdote, solum est probabile, & dubitabile; quia possumus dubitare an Sacerdos habuerit intentionem consecrandi, & an Sacerdos sit rite ordinatus, vel etiam an sit baptizatus.

Dicen-

Lumb.

13. Dicendum tamen est, eam opinionem subijci huic damnationi. Et ita expressit Lumbier citatus supra. Quod sic manifeste ostenditur. Huic damnationi subijcitur propositio, quæ propugnat, actum Fidei Divinæ stare cum notitia solum probabili revelationis, aut cum formidine de existentia revelationis: sed assensus, qui terminatur ad obiectum singulare probabiliter contentum sub revelatione univetsali, stat cum notitia solum probabili revelationis, & cum formidine de existentia revelationis: ergo talis opinio huic damnationi subijcitur. Maior patet ex ipso tenore decreti.

14. Minor probatur. Nam qui dicit, se credere Fide Divina sensum probabiliter contentum in textu Sacræ Scripturæ; vel id credit, quia talis sensus est revelatus à Deo, & contentus in revelatione Dei; vel non credit propter hoc motivum, aut determinativum? Si hoc secundum dicas; quomodo potest esse actus Fidei Divinæ, si id non credit, quia Deus dixit? est enim de essentia actus Fidei Divinæ credere, quia Deus dixit. Si vero primum dicas; sensus probabiliter contentus in textu Scripturæ, solum est probabiliter revelatus: ergo ille actus stat cum notitia probabili de tali sensu revelato; & cum formidine, ne non revelatus à Deo fuerit.

15. Similiter si quis crederet, præmotionem physicam contineri probabiliter in auxilio efficaci revelato à Deo, solum haberet notitiam probabilem, quod præmotio physica revelata esset à Deo: ergo assensus ille Fidei staret cum probabilitate de revelatione facta à Deo circa præmotionem, & cum formidine de præmotione revelata à Deo.

16. Eam autem opinionem,

quæ docet, posse terminari actum Fidei ad ea obiecta, quæ probabiliter continentur in revelatione Dei, esse falsam, & reiiciendam, ostenditur primo ex dictis cap. 1. Nam de conceptu essentiali Fidei Divinæ est vtraque certitudo, tam connexionis cum obiecto, quam adhesionis ad illud, ut constat ex cap. 1.; sed assensus, qui terminatur ad ea obiecta, quæ probabiliter continentur in revelatione; caret ea certitudine: ergo non est assensus Fidei Divinæ. Probatur Minor: nam cum solum sit probabile, revelationem extendi ad illud obiectum, potest dari formido in oppositum: formido autem, & certitudo mutuo se excludunt.

17. Confirmatur. Si possit credi Fide Divina obiectum probabiliter contentum in revelatione; posset homo, qui confessus est sua peccata cum contritione, & proposito non peccandi de cætero, credere Fide Divina, se esse in statu gratiæ: atqui hoc repugnat definitioni Concilij Tridentini: ergo obiectum probabiliter contentum in revelatione non potest credi actu Fidei Divinæ. Minor patet. Nam qui taliter confessus est omnia sua peccata, probabiliter censet, se rite confessum esse, atque adeo contineri sub eo obiecto univetsali revelato, [Omnis Fidelis, qui rite confitetur omnia sua peccata, est in statu gratiæ] ergo actu Fidei Divinæ posset credere, se esse in statu gratiæ.

18. Quod autem id sit contra definitionem Tridentini, constat. Nam sess. 6. cap. 9. sic asserit. *Quilibet, Trident. dum se ipsum, suamque infirmitatem, & indispositionem respicit, de sua gratia formidare, & timere potest: cum nullus scire valeat certitudine Fidei, cui non potest subesse falsum, se gratiam Dei esse consecutum.* Constat

tat

tar ergo ex definitione Concilij, non posse terminari actum Fidei Divinæ ad obiectum probabiliter contentum sub obiecto revelato, & de cuius veritate formidari possit. Et ideo hanc sententiam tuetur Lugo Cardinalis disp. 1. de Fide sect. 13. §. 4. à num. 322. P. Suarez disp. 3. de Fide sect. 13. n. 9. P. Petrus Hurtado disp. 11 de Fide sect. 4.

Lugo.
Suar.
P. Hur.

19. Ad obiectionem supra propositam de hac hostia consecrata ita respondet P. Granado controv. 1. de Fide tract. 1. disp. 6. sect. 2. num. 15. [Respondet B. Thomas art. 3. ad 4. Fidem non inclinare ad credendum, Christum Dominum determinate esse in hac numero hostia, vel illa; sed in ea, quæ fuerit rite consecrata; & ita numquam exponitur Fides falsitati. Nec propterea cum aliquis hanc vel illam hostiam adorat, appositurus est conditionem, *si nimirum sit rite consecrata*, hoc enim reprehensione dignum esset, & devotionem multum imminueret; sed fat est implicita conditio, qua iam supponunt Fideles, se credere, & adorare sub illis speciebus Christum Dominum, supposita vera consecratione, & non aliter.] Hucusque P. Granado.

Gran.

S. Tho.

20. Iuxta quam responsionem, actum Fidei supernaturalis eliciunt Fideles, dum credunt, sub ea conditione, licet non expressâ, sed implicitâ. Quo pacto assensus ita implicite conditionatus est verus actus Fidei supernaturalis. Neque enim creditur assensu Fidei supernaturalis, hanc hostiam esse rite consecratam: quia de hoc est sola probabilitas, & stat cum formidine de vera consecratione: sed sub conditione implicita, quod hæc hostia sit rite consecrata, elicitur assensus Fidei Divinæ ad credendum, ibi esse Christum realiter præsentem.

21. An autem possit aliquando

terminari actus Fidei Divinæ ad præsentiam Christi realem in hac hostia determinata, absque vlla conditione explicita, dicam cap. 4.

22. Dices. Ergo similiter poterit quis credere actu Fidei Divinæ sensum Sacræ Scripturæ probabiliter contentum in ipsa Sacra Scriptura, sub conditione quod verus sit ille sensus. Respondeo, concedendo consequentiam. Est enim de Fide, quod si is sensus est vere contentus in illo textu Sacræ Scripturæ, est absolute verus: & consequenter qui sub illa conditione assensum præstat illi sensui, elicit actum Fidei supernaturalem. Sic enim ille assensus conditionatus non nititur revelationi probabiliter cognitæ, neque formidat de revelatione ita conditionata apprehensa.

23. Advertendum autem est, quod quamvis actus Fidei terminatus ad hanc numero hostiam consecratam, includat eam tacitam conditionem, tamen actus adorationis non est necesse, quod illam includat. Nam adorationi præcedunt duo actus, alius Fidei supernaturalis, qui includit illam tacitam conditionem; & alius prudentiæ, qui innititur fundamento moraliter certo, quod hic est verus Sacerdos, & habens intentionem consecrandi, qui actus purificat illam conditionem; atque adeo adoratio procedit absolute, & sine conditione.

CAPVT III.

An incurrat hanc damnationem opinio asserens, non requiri evidentiam credibilitatis ad actum Fidei, maxime in pueris, & rudibus?

ARTICVLVS I.

Præmittuntur aliqua.

SVMMARIVM.

Primus modus, quo potest excogitari non requiri evidentiam credibilitatis in pueris & rudibus, suppletur illustratione Spiritus Sancti. num. 25.

Secundus modus, ita ut dicatur sufficere cognitio probabilis credibilitatis. num. 26.

Tertius modus, quod sufficiat probabilitas, quæ refundatur in cognitionem revelationis. n. 27.

Quot actus concurrant in eo, qui incipit credere. n. 28. & seqq.

Qui Authores afferunt non requiri evidentiam credibilitatis primo modo. n. 32.

Filguer

24. **V**idimus cap. 1. Filgueram esse in ea existimatione, ut credat, incurrere damnationem huius 21. propositionis, quotquot negant, requiri, maxime in pueris, & rudibus, evidentiam credibilitatis mysteriorum Fidei, quæ illis proponuntur credenda.

25. Pro cuius rei claritate præmitto primo, triplici modo posse intelligi, quod non requiratur evidentia credibilitatis in omnibus singularibus credentibus, maxime pueris, & rudibus. Primo taliter, quod actum

fidei non præcedat vlla cognitio credibilitatis ex vi motivorum evidentium; sed quod proposito Fidei mysterio absque explicatione argumentorum, quæ militant pro veritate Fidei Catholicæ; accedente illustratione Spiritus Sancti, quæ lumen Fidei appellatur, & illustratione circa honestatem, & obligationem credendi, quæ invitatur voluntatem ad amplectendum, & imperandum actum Fidei supernaturalis; per id lumen Fidei, & per eam illustrationem suppleatur ea evidentia credibilitatis mysteriorum, quæ proponuntur; suppleatur, inquam, in ordine ad effectum, quod adsit omnimoda firmitas adhesionis ad obiectum, excludens quancumque formidinem.

26. Secundo modo potest excogitari, quod non requiratur evidentia credibilitatis, eo quod dicatur sufficere cognitio probabilis credibilitatis mysteriorum, atque adeo sine evidentia eorum argumentorum præcedente: sicut etiam cognitio probabilis de honestate, & obligatione voluntatis amplectendi actum Fidei; si nimirum lumen Fidei, & illustratio suppleant defectum evidentie. Dicentur autem suppleere eam evidentiam ex motivis & argumentis orituram, si moveant intellectum ad assensum firmum, & certum; & voluntatem ad amplectendum eiusmodi assensum Fidei firmissimum.

27. Tertio modo potest excogitari, quod non requiratur evidentia, sed sufficiat probabilitas credibilitatis, ita ut ea probabilitas refundat etiam probabilitatem in ipsam cognitionem revelationis, & assensum ad illam.

28. Præmitto secundo, octo actus solere concurrere in eo, qui incipit credere mysteria Fidei. Primus est auditio, & intellectio mysteriorum, quæ sibi proponuntur. Secundus

vis concurrere cum hominibus, & illos illuminare, vt credant.] Huc vsque P. Granado. Et ex his vltimis verbis constat, cum defectum evidentia credibilitatis suppleri per illuminationem, qua Deus illustrat intellectum credituri. Et id confirmat luculento testimonio S. Augustini. Et pro sua sententia citat Canum, Valenciam, & Turrianum. Et hoc est, quod P. Suarez relatus cap. 1. num. 3. dixit, fortasse esse probabile.

Canus.
Valen.
Torres
Suar.

ARTICVLVS II.

*Tribus conclusionibus deciditur
questio.*

SUMMARIVM.

Quod in pueris, & rudibus non requiratur evidentia credibilitatis, supplente illam lumine Fidei, non subiacet damnationi. n. 33.

Tunc actus Fidei non procedit cum formidine circa revelationem. n. 34.

Id constat ab experientia in modo credendi puerorum. n. 36.

An si precedat cognitio probabilis de credibilitate, & postea subsequatur lumen Fidei supernaturalis, subiaceat damnationi. num. 37. & 38.

Si dicatur, assensum Fidei elici posse cum formidine revelationis, subiaceat damnationi. num. 39.

Obiectum antea probabiliter propositum, accedente postea illustratione, cognoscitur cum certitudine. num. 40. Et confirmatur exemplo. Ibidem.

Explicatur similitudo eius exempli. num. 41.

Declaratur magis in modo credendi puerorum. num. 42.

Non est necessario admittenda aliqua miraculosa lux, quam aliqui intendunt. num. 43.

Quo sensu aliqui dicant, evidentiam credibilitatis solum requiri in corpore Ecclesie, non in singularibus. num. 44.

Idem confirmatur exemplo. num. 45.

33. **P**rima conclusio. Nullo modo incurrit damnationem huius 21. propositionis opinio afferens, in pueris, & rudibus non requiri evidentiam credibilitatis ex vi argumentorum; asserens, inquam, illo primo modo explicato in articulo precedenti, scilicet supplente lumine Fidei, & illustratione Spiritus Sancti defectum evidentia credibilitatis, quae oritur ex argumentis evidentibus; in ordine ad hoc, quod assensus de mysterio, quod proponitur, sit omnino firmus ea certitudine, quae excludit omnem formidinem. In quo casu non concurrunt omnes octo actus, quos enumeravi art. preced. Ex illis tamen concurrunt in hoc casu in puero, aut homine rudi, auditio, & perceptio mysterij, iudicium practicum, quod ea mysteria credenda sunt, lumen Fidei, illustratio Spiritus Sancti, pia affectio voluntatis ad assensum firmiter adhaerentem, & assensus Fidei ita firmus, vt excludat omnem formidinem.

34. Iam vero probatur conclusio. Illa opinio incurrit hanc damnationem, quae admittit assensum supernaturalem Fidei cum notitia solum probabili revelationis, aut cum formidine circa revelationem; vt constat ex tenore propositionis damnatae: sed opinio posita in conclusione non admittit illud, vt patet ex tenore conclusionis: ergo talis opinio non incurrit eam damnationem.

X x Dices,

35. Dices, impossibile esse, quod assensus ad mysterium, quod proponitur, fiat sine formidine revelationis, quando non datur evidentia motivi evidentis: ergo talis assensus necessario est formidolosus; atque adeo opinio illum admittens incurrit hanc damnationem.

36. Sed antecedens vrgeret, si probaretur: nulla enim affertur efficax probatio, quæ suadeat oppositam partem. Deinde, quia experientia compertum est, quod puero, cum incipit affulgere ei lumen rationis, proponuntur præcipua mysteria Fidei sine argumentis, aut motivis credendi; & ipse puer statim credit, & profitetur Fidem; & cum illi dicitur, ea mysteria esse credenda, quia Deus ea revelavit, assentitur sine vlla formidine: quæ credendi facilitas merito attribuitur lumini supernaturali Fidei, & illustrationi Divinæ, quæ suppleant evidentiam motivorum, & argumentorum, in ordine ad firmitatem adhesionis ad obiectum.

37. Secunda conclusio. Non incurrit hanc damnationem opinio docens, si tempore præcedat cognitio probabilis de credibilitate mysteriorum, & de honestate credendi, & postea subsequatur illustratio supernaturalis, & lumen Fidei, & inspiratio Dei, posse dari piam affectionem ad credendum firmiter; & assensum omnino inimum, qui excludat omnem formidinem, ita vt illustratio, & lumen Fidei suppleant evidentiam illam credibilitatis, quæ oritur ex argumentis, & qua carebat ea cognitio probabilis de credibilitate. Hæc conclusio probatur eodem modo, ac præcedens: quia ille assensus habet omnimodam firmitatem adhesionis ad obiectum, & excludit omnem formidinem.

38. Dixi, si tempore præcedat cognitio probabilis de credibilitate orta ex argumentis. Nam si ea cognitio de credibilitate concurrat simul tempore cum assensu excludente formidinem, iste non poterit non refundere firmitatem in cognitionem de credibilitate. Non enim sunt compossibilia credere firmiter, & formidare de credibilitate.

39. Tertia conclusio. Hanc damnationem subit quævis opinio, quæ admittit cognitionem probabilem de credibilitate mysteriorum Fidei, si dicatur, quod ipse assensus Fidei elicitor cum formidine revelationis, aut cum sola probabilitate ipsius. Conclusio patet, ex penetratione terminorum. Damnatio enim eó tendit, vt numquam admittatur assensus Fidei supernaturalis, & utilis ad salutem, qui nitatur probabiliter revelationi, aut eliciatur cum formidine circa revelationem.

40. Pro quarum conclusionum maiori explicatione advertendum est, quod plerumque solet accidere nempe obiectum, quod probabiliter proponitur intellectui, deficiente illustratione, & inspiratione supernaturali, si hæc superveniat, cognosci solere cum omnimoda certitudine, quæ sufficiat ad cogendum assensum intellectus, quando scilicet tale obiectum in se verum est; neque enim illustratio supernaturalis infundi potest ad assensum obiecti falsi. Ad eum modum, quo obiecta multarum propositionum dumtaxat probabiliter cognoscebantur à viris sapientibus; & postquam accessit damnatio facta per Cathedram Romanam, quæ infallibili assistentia Spiritus Sancti errare non potest in materia morum, iam contradictoræ propositionū damnatarum certo cognoscuntur ab eisdem viris sapientibus.

Dixi

41. Dixi *Ad eum modum*, & non dixi *Eodem modo*: quia similitudo non est identitas. Sive quia, ut vulgo dicitur, *similitudo non currit quatuor pedibus*, id est, ad similitudinem non requiritur, quod talis sit quoad omnia, sed sufficit, quod sit quoad aliqua. Hæc ergo duo sunt similia in eo, quod stat bene, quod aliqua obiecta cognoscantur probabiliter, deficiente lumine supernaturali; & quod hoc accedente, eadem obiecta certo, & evidenter cognoscantur.

42. Igitur cum puer perveniens ad perfectum usum rationis audit à Parocho mysteria Fidei Catholicæ, format iudicium practicum, quod ea mysteria hic & nunc credenda sunt; & id iudicium format ex aliquo motivo, puta, quod affirmat Parochus ea mysteria esse, quæ credunt omnes Catholici; vel quod in re tanti momenti non est credibile, quod velit decipere Parochus, quæ motiva non excedunt Fidem humanam, ut dixit P. Grano supra relatus. Accedente tamen illustratione, & inspiratione divina, id iudicium evadit certum, & cum evidentiâ morali sufficienti de eo, quod revelatio certa sit.

43. Neque propterea admitto illam miram lucem, & immissum divinitus discerniculi, quod, ut refert Sandæus in confutatione trium virorum pag. 171. num. 4, aliqui Theologi admittunt in quolibet Fideli quantumvis rudi, quo suppleatur debilis propositio Parochi, & ille puer, vel homo rudis discernere possit inter articulum verum, & falsum eodem modo propositum à Parocho ignaro, vel dolofo. Ea enim miralux, quamvis infundi possit à Deo; eam tamen dari omnibus Fidelibus iuxta communem providentiâ, absque fundamento dicitur. Solum ergo admitto, eam illustrationem omnibus Fidelibus supernaturaliter immitti,

quæ sit auxilium sufficiens ad credendum.

44. Huic doctrinæ sic explicatæ existimo non opponi communem sententiâ Theologorum de evidentiâ credibilitatis mysteriorum Fidei: neque enim mihi persuadere possum, Theologos requirere in pueris, & viris, aut fœminis rudibus evidentiâ ortam ex argumentis; quorum mentes rudes non sunt capaces, & hoc est, quod aliqui, quos refert P. Suarez citatus, dicunt, evidentiâ ex argumentis ortam solum requiri in corpore Ecclesiæ, nō in singularibus, præsertim rudibus. Evidentiâ autem morali, quam admitto in pueris, & rudibus, est illa, qua sibi certissime persuadent, Parochum proponentem mysteria Fidei nolle decipere; & licet hoc non excedat Fidem humanam, accedente illustratione, & inspiratione divina, excedit Fidem humanam, & motivum alias probabile redditur moraliter evidens. Et hoc est, quod docuit Gabriel, & P. Grano supra citati, & alij Theologi. Et quod maius est, hæc est sententiâ S. Thomæ 2.2. quæst. 1. art. 5. ad 1. illis verbis: *Per hunc modum Fideles habent eorum (quæ sunt Fidei) notitiâ, non quasi demonstrative, sed in quantum per lumen Fidei vident esse credenda.*

45. Quod etiam alio exemplo confirmare licet. Sæpe enim mihi accidit, quod à viro aliquo audiverim, se vidisse talem actionem; & quamvis hoc dictum non afferat per se maiorem fidem, quam humanam, & probabilem; quia tamen superadditur cognitio, quam habeo de veracitate, & bonitate morali illius viri, tam certo mihi persuadeo, eius dictum esse verum, ac si oculis vidissem. Similiter ergo in pueris & rudibus, quamvis Authoritas Parochi non excedat per se Fidem humanam,

nam, & probabilem; accedente tamen illustratione, & inspiratione divina, puer, vel homo rudis certus redditur, quod homo ille non vult decipere, cum affirmat esse obligationem credendi mysteria firmissime.

CAPVT IV.

An subeat hanc damnationem sententia asserens, posse elici actum Fidei supernaturalis circa obiectum, quando sibi proponitur ut certum moraliter, quod illud continetur sub reuelatione vniuersali?

SYMMARIVM.

Quando id est certum moraliter, posse elici actum Fidei circa obiectum singulare, quinam Theologi censent. n. 46.

Qua difficultas militet contra eam sententiam. n. 47.

Propugnatur praefata sententia Theologorum. n. 48.

Quare non elicitur actus Fidei, si res moraliter certa in casu rarissimo aliter se haberet? n. 50.

Qui certus est moraliter, nequit formidare. n. 51.

46. **Q**uando moraliter certum est, quod obiectum singulare continetur sub reuelatione vniuersali; illud obiectum singulare esse Fide supernaturali credendum, affirmant nobiles Theologi. Ita P. Suarez disp. 3. de Fide sect. 11. num. 6. qui quamvis non vtatur terminis *certitudinis moralis*, tamen exempla, quae affert, illam important. P. Petrus Hurtado disp. 11. de Fide sect. 3. citans Bellarminum tom. 1. lib. 2. de Autho-

*Suar.
P. Hur.
Bellar.
Lugo.*

rit. Conciliorum cap. 9. Item Lugo Cardinalis disp. 1. de Fide sect. 13. §. 4. num. 313. Et ratio est: quia obiectum propositionis vniuersalis non distinguitur ab ipsis singularibus, & ita quando Deus reuelat, se velle, omnem hominem saluum fieri; reuelat se velle, Petrum, Paulum, & Franciscum, &c. saluos fieri. Cum ergo certitudo moralis sit illa, quae omnem prudentem ita reddit certiore de obiecto, vt non possit de illo formidare; quando hoc genere certitudinis constat, singulare contineri sub reuelatione vniuersali; certum manet; quod Deus id reuelavit, vt pote certo inclusum in tali reuelatione vniuersali. Sic enim non constat nobis euentia physica, aut metaphysica, quod extiterit Concilium Tridentinum, sed sola euentia morali: & tamen quia Deus reuelavit, omne Concilium legitime congregatum non posse errare in doctrina Fidei; & morali euentia scimus, Tridentinum extitisse legitime congregatum; Fide Divina credimus Tridentinum non posse errare in doctrina Fidei.

47. Instituius ergo hanc questionem, an ea sententia subijciatur huic damnationi propter hanc rationem dubitandi. Nam quod est certum moraliter, physice potest, aut, saltem metaphysice non implicat aliter esse. Ex quo duae consequentiae eliciuntur. Prima. Ergo saltem in aliquo casu rarissimo contingens est, quod aliter eveniat. Secunda. Ergo poterit quis formidare, an iste sit is casus rarissimus, in quo aliter evenit. Et ambae consequentiae perniciosae sunt. Prima quidem: nam actus Fidei omnino est infallibilis, neque in vilo casu, etiam rarissimo, deficere potest. Secunda etiam: quia iuxta hanc damnationem assensus Fidei non stat, nec potest stare cum formidine de eius obiecto.

Di-

48. Dicendum tamen est cum citatis Doctoribus, quando datur certitudo moralis, (certitudo, inquam, in gradu supremo) quod obiectum singulare continetur in universali revelato; posse actum Fidei supernaturalis terminari ad id obiectum singulare; idque obiectum singulare credi debere Fide Divina. Cuius fundamentum est, quod citati Authores proponunt, & supra retuli,

Ingo.

49. [Confirmatur, (verba sunt Ioannis de Lugo disp. 1. de Fide sect. 13. §. 4. num. 314.) quia hoc modo explicatur, cur, aut quomodo possit esse de Fide autoritas V.g. Concilij Tridentini, quæ nisi de Fide constaret, non apparet, quomodo possint de Fide credi, quæ in eo Concilio definita sunt. Recurrendum ergo est ad propositionem universalem revelatam, quod Concilio legitimo assistat Spiritus Sanctus, aliunde vero certitudine morali constat, Concilium Tridentinum legitime congregatum, & approbatum esse, convocante Summo Pontifice, & illud approbare convenientibus ex Catholica Ecclesia Episcopis, & Prælati per se, vel per alios, &c. de quibus nemo prudenter dubitat, aut formidat: quare constat nobis sufficienter de hoc Concilio loquutum fuisse Deum in promissione universali revelata, ut breviter notavit Suarez dicta sect. 11. num. 6.]

50. Dixi in conclusione, id debere esse certum in gradu supremo: quia cum certitudo recipiat magis, & minus; ea, qua quis dicitur certus moraliter de continentia huius individui in revelatione, debet esse maxima, & suprema. Vnde pro re præfenti possumus distinguere tres gradus certitudinis moralis, supremum, medium, & infimum, & ut ab hoc

incipiamus, infimus est, quando prudentes habent aliquid pro certo ex eo quod communiter accidit, quamvis in raris casibus oppositum acciderit. Sic dicitur certum, quod plene probatum est in iudicio. Sic etiam habemus pro certo, quod infans baptizatus à Parocho in Ecclesia, sit recte, & valide baptizatus; non enim est prudenter credibile, quod Parocho defecerit intentio rite, & recte baptizandi. Supremus gradus certitudinis est, quando tanta, tamque urgentia motiva credibilitatis concurrunt, ut impossibile sit, hominem prudentem, qui illa percipit, posse dubitare, aut formidare. V.g. quod existat Roma; quod Concilium Tridentinum fuerit rite congregatum, & similia. Gradus medius dicendus est, quando pro certitudine concurrunt multo plura, & maiora motiva, quam in gradu infimo; quæ tamen non perveniunt ad illam impossibilitatem formidandi, quæ reperitur in Supremo.

51. Affero ergo, præfatam conclusionem intelligendam esse de certitudine morali in supremo gradu; ita quod qui ita certus est de continentia huius individui in revelatione, ut ex urgentia motivorum impossibile sit dubitare, aut formidare, potest, & debet credere Fide Divina hoc individuum esse à Deo revelatum.

52. Hinc respondeo ad rationem dubitandi, idem argumentum fieri posse ad debilitandam certitudinem Fidei humanæ, qua credimus Hispalenses, actualiter esse Romam, nempe quod saltem metaphysice non implicat, id esse falsum. Cui respondebimus, quod ad ipsam certitudinem de existentia actuali Romæ præsupponitur ipsa existentia Romæ. Supposito autem quod existat Roma, implicat contradictionem, quod non existat.

Eo

53. Eodem ergo modo, dicendum est, ad certitudinem moralem in Supremo gradu, qua cognosco obiectum singulare contineri in obiecto vniuersali revelato, præsupponi eam realem continentiam: ex suppositione autem quod detur talis continentia, implicat contradictionem, quod ea non detur. Et quidem si aliter esse posset non haberetur ea certitudo moralis, quæ talis est in supremo gradu.

54. Accedit, quod omnia revelata sunt vel iam facta de præterito; vel si pendent in futurum, dimanant à revelatione Dei iam facta. Atqui cum ad præteritum non detur potentia, neque revelationes Dei patiantur mutabilitatem, implicat aliter esse ea, quæ quis cognoscit suprema certitudine morali, esse contenta in revelatione vniuersali.

55. Hinc respondetur ad rationem dubitandi, negando, id, quod est certum moraliter in supremo gradu, ex suppositione talis certitudinis, & veritatis ad illam præsuppositæ, posse aliter esse. Quare negandæ sunt ambæ consequentiæ.

56. Reliqua argumenta, quæ obijci possunt contra eam sententiam, quæ admittit assensum Fidei supernaturalis circa obiectum singulare evidentiâ morali contentum in obiecto vniuersali revelato, & solutiones eorum, non spectant ad meum institutum. Qui ea desiderat, videat P. Petrum Hurtado, & Cardinalem

P. Hur. Lugo citatos.

CAPVT V.

An incurrat hanc damnationem sententia asserens, aliquod obiectum esse de Fide contra alios Authores id negantes?

SVMMARIVM.

Authores negantes esse de Fide, hunc, qui de factis est, esse verum Pontificem. n. 57.

Authores affirmantes, id esse de Fide. num. 58.

An qui affirmant, esse de Fide, affirmant illud probabiliter, & cum formidine de revelatione. n. 59.

Quomodo respondeat ad hanc difficultatem Lugo Cardinalis. n. 60.

Qui censent, esse de Fide, debent id credere per assensum Fidei supernaturalis, & absque formidine. n. 61.

Qui censent, esse de Fide, adhaerent suæ sententiæ tamquam certæ, & censent oppositam non esse probabilem, nempe à principijs intrinsicis. num. 62.

Dilemmate ostenditur conclusio. n. 63, & 64.

Quod à principijs intrinsicis est improbabile, quamvis in oppositum sint plures Authores, non potest esse probabile. n. 65.

Proponitur responsio, & vincitur. num. 66. & seqq.

Quare dici non possit, illud esse de Fide solum in abstracto. n. 69.

Qui probabiliter affirmant, aliquid esse de Fide, non habent certitudinem requisitam. Et quid inde pro conclusione? n. 70.

Ex eo, quod non habeant certitudinem adhesionis ad obiectum illud, non possunt dicere esse de Fide. n. 71.

57. **A**liquæ sunt quæstiones controversæ inter Theologos, in quibus inquiritur, an tale obiectum credi debeat Fide Divina, aientibus alijs, & alijs negantibus. V.g. quæstio est, [An sit de Fide, hunc hominem, V.g. Sanctissimum D. Innocentium XI, esse verum Pontificem, & Petri successorem legitimum?] Nam,

Suar. Nam, vt refert P. Suarez, disp. 10. de Fide sect. 5. num. 2. negant, id esse de Fidei Turrecremata, Albertinus senior, Caietanus, Bañez, Canus, Vega, Corduba, & Castro.

Turrecr.
Alberti.
Caiet.
Bañez.
Canus.
Vega.
Cordu.
Castro.
Suar.
Pet. Hur.
Salmer.
Alber.
Valen.
Oviedo.
Arriaga.
Tanner.
Castro P.
Amicus.
Comitol.
Diana.
Gerun.
Sylvius.
Pueron.
Verrice.
Ponzius.
à S. Th.
Adrian.
Valemb.
Ioan Pö.
Bordon.
Bonac.

58. Affirmant, esse de Fide, P. Suarez citatus, P. Petrus Hurtado disp. 37. per totam, P. Salmeron lib. 1. in Epistolas Pauli part. 2. disp. de Ecclesia §. *Angeli*. P. Albertinus Soc Iesu tom. 1. Coroll. 3. Theolog. ex 3 principio Philosoph. quæst. 3. num. 10. P. Valencia tom. 3. disp. 1. quæst. 1. punct. 7. §. 38. *vers. Secunda ratio*. P. Oviedo contröv. 4. de Fide punct. 7. num. 86. P. Arriaga tom. 5. curs. Theol. disp. 7. sect. 8. num. 56. P. Tannerus tom. 3. disp. 1. quæst. 1. dub. 5. num. 146. P. Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp. 1. punct. 5. §. 2. num. 9. P. Amicus tom. 3. curs. Theol. disp. 6. sect. 5. num. 152. P. Comitulus resp. mor. lib. 1. quæst. 99. Item Diana part. 11. Tract. 2. de Pontifice rrsol. 6. & apud ipsum vltra relatos Gerunda, Sylvius, Pueronus, Verriceli, Poncius, Ioannes à S. Thom. Adrianus, & Petrus de Walemburch, Ioannes Ponzius, Bordonus, & Bonacina.

59. Inquirimus ergo, an sententia affirmans, esse de Fide, quod alij Doctores negant esse de Fide, subiaceat huic damnationi? Et ratio dubitandi est. Etenim sententia affirmans id affirmat probabiliter, cum multi Doctores Theologi censent oppositum: ergo affirmant cum formidine imbibita in probabilitate, id esse de Fide: ergo si eliciunt assensum Fidei circa id obiectum, illum eliciunt cum formidine circa revelationem: ergo assensus Fidei supernaturalis stat cum formidine circa revelationem Dei; quod expresse damnat Innocentius XI. in hoc decreto.

60. Lugo Cardin. disp. 1. de Fide sect. 13. §. 4. num. 323. sic distinguit: [Aliud enim est, illud obiectum secundum se, & in abstracto esse de Fide, & esse à Deo revelatum; aliud vero, esse nobis de Fide, seu posse, aut debere à nobis per Fidem credi. Illud primum solum affirmant, qui dicunt tale obiectum esse de Fide, vel esse revelatum à Deo. Cum enim omne revelatum à Deo pertineat ad obiectum materiale Fidei, sicut probabile est, obiectum illud revelatum esse à Deo, ita probabile etiam est pertinere ad Fidem. Quia tamen, vt aliquid possit à nobis hic & nunc per Fidem credi, necesse est, quod de revelatione non possimus prudenter formidare, pro vt possumus formidare prudenter, quoties probabile est non esse à Deo revelatum; hinc etiam est, eos, qui probabiliter docent, aliquid esse de Fide, solum loqui per se, & quantum est ex parte obiecti revelati, non tamen negant, quod supposita probabilitate sententiæ contrariæ, & per accidens, Fides hic, & nunc non possit extendi ad illud obiectum, quia per accidens propter probabilitatem contrariam non potest prudenter prohiberi omnis formido circa talem revelationem.] Hucusque Cardinalis.

61. Sed non acquiesco viro doctissimo, quin potius assero, eo ipso quod Doctores Theologi censent, esse de Fide aliquod obiectum, posse, & debere id credere per assensum Fidei supernaturalis absque vlla formidine. Quod si non possunt id credere per assensum Fidei supernaturalis absque formidine; non possunt asserere, id obiectum esse de Fide.

62. Probatur conclusio primo. Eo ipso quod Doctores Thologi censent, id obiectum esse de Fide, consequenter censent, à principijs in-

Lugo

intrinsicis suam sententiam esse certam, & oppositam non esse probabilem, quamvis dicatur probabilis ab extrinseco, scilicet ex autoritate aliorum Doctorum: ergo absque ulla formidine censent, esse de Fide: ergo nulla in eis datur formido, quominus eliciant assensum Fidei supernaturalis circa tale obiectum, quod censent à Deo revelatum. Ambæ consequentiæ patent: quia ubi est omnimoda certitudo, nulla potest esse formido.

63. Probatur antecedens. Nam tales Doctores vel habent formidinem circa id, quod illud obiectum sit de Fide, vel non habent? Si primum; infero: ergo formidinem habent de revelatione: cum hoc quod aliquid sit de Fide, consistat in eo, quod revelatum sit: sed repugnat, quod dicatur revelatio esse certa, & quod dicatur cum formidine; quia certitudo, & formido se mutuo excludunt: ergo eo ipso quod revelatio dicatur esse certa, non potest dici cum formidine, atque adeo neque mere probabiliter.

64. Quod si dicatur secundum, nempe quod tales Doctores dicunt absque formidine, illud esse de Fide, infero: ergo illud affirmant tamquam certum: ergo non cum sola probabilitate, quæ quidem formidinem non excludit. Atque adeo eo ipso, quod dicant, id esse de Fide, saltem à principiis intrinsicis affirmant tamquam certum, & oppositum ut impossibile, & certo falsum.

65. Vbi notandum est id, quod late docui in 1. part. Cris. Theolog. disp. 11. cap. 9. maxime à num. 261. scilicet illud, quod est improbabile, & certo falsum à principiis intrinsicis (licet dici soleat probabile ab extrinseco, quādo habet pro se aliquos Authores) non posse esse absolute

probabile. Nam intellectus non potest assentiri ei obiecto, quod sibi proponitur ut certo falsum, quamvis dicant oppositum plurimi Authores.

66. Dices. Quando Authores dicunt, aliquod obiectum esse de Fide, contra alios Authores oppositum opinantes, distigui debere propositionem directam à reflexa: nam hæc propositio, *Hoc obiectum est à Deo revelatum*, est directa; reflexa vero hæc: *Probabiliter existimo, hoc obiectum esse à Deo revelatum*. Quæ ratione formido non se tenet ex parte propositionis directæ, sed ex parte reflexæ, in quo non videtur esse repugnantia, cum propositio directa, & reflexa habeant diversa obiecta; & respectu diversorum obiectorum non repugnant certitudo, & formido.

67. Sed hæc sunt verba sine re. Quid enim prodest, dicere me, *Evidens est, quod Sol est in nostro hemisferio*; si simul dixerò, *incertus sum, an id sit evidens*? Aut qualis est illa certitudo, de qua ego sum incertus? Ex quo exemplo constat, formidinem, quæ datur in eo actu reflexo, vitiare certitudinem, quæ asseritur in tali actu directo.

68. Præterea, ut dixi supra, iam Doctores conspirant in eam sententiam, quæ asserit, esse de Fide, hunc hominem, scilicet Innocentium XI. esse verum Pontificem maximum; cōtra alios oppositum opinantes. Si ergo illi priores Doctores dicerent, se solum probabiliter id affirmare; esset idem, ac dicere, se esse incertos, an id sit de Fide. Quid ergo prodesset dicere, id esse certum de Fide, sed ipsos esse incertos de ea certitudine? aut quomodo possent elicere actum Fidei supernaturalis cum ea incertitudine?

69. Quod autem dicit Lugo Cardinalis, ut supra reculi, id esse de Fide in abstracto, sed non posse à nobis

bis hic & nunc credi Fide supernaturali, non facile intelligitur, nisi dicamus esse eodem modo, atque cum sensus probabilis Scripturæ Sacræ nobis occurrit: tunc enim dicimus illum esse probabiliter revelatum; sed non propterea dicimus illum esse de Fide: quia ut sit absolute de Fide, non sufficit probabilitas revelationis, sed requiritur certitudo illius. Cum autem Cardinalis dicit, [Sicut probabiliter est, obiectum illud revelatum esse à Deo, ita probabile etiam est, pertinere ad Fidem:] respondendum est, solum pertinere ad Fidem id, quod certo revelatum est, non autem quod mere probabiliter.

70. Probatur secundo conclusio. De conceptu essentiali assensus Fidei est utraque certitudo, nempe connexionis cum obiecto, & adhesionis ad obiectum; ut supra cap. 2. probavi: sed Authores affirmantes probabiliter, aliquid obiectum esse de Fide, atque adeo credi debere fide supernaturali, non habent certitudinem adhesionis ad obiectum: ergo circa id obiectum non habent assensum Fidei supernaturalem. Probatur Minor. Nam formido de certitudine est formido de revelatione: atqui asserentes probabiliter certitudinem revelationis, illam asserunt cum formidine: ergo cum incertitudine adhesionis ad obiectum: ergo sine certitudine talis adhesionis.

71. Quod si dicatur, hos Authores probabiliter asserentes, tale obiectum esse de Fide, solum contendere probabiliter, tale obiectum habere certitudinem connexionis cum obiecto; non tamen ipsos habere certitudinem adhesionis ad obiectum; neque id quidem tolerari poterit, quia dum non habent certitudinem adhesionis ad obiectum, non possunt elicere actum Fidei supernaturalis circa tale obiectum; atque adeo non possunt

absolute pronunciare, tale obiectum esse de Fide Divina: quidquid enim est absolute de Fide divina potest hic & tunc credi assensu Fidei Divinae.

72. Maneat ergo firmum, quod Theologi affirmantes absolute, aliquid obiectum esse de Fide, V. g. hunc hominem esse verum Pontificem Maximum, eo ipso id affirmare, non probabiliter, sed certo certitudine connexionis cum obiecto, & adhesionis ad obiectum. Cum ergo affirmant, illud obiectum esse certum de Fide, illi à principiis intrinsecis certi sunt de veritate obiecti, eo quod à principiis intrinsecis sibi sufficienter proposita est revelatio. Illis vero, qui asserunt, id non esse de Fide (ea est ingeniorum varietas) non est sufficienter proposita ea veritas, fortasse quia non penetrant motiva credibilitatis. Et ex dictis satis constat ad rationem dubitandi initio huius capituli propositam.

CAPUT VI.

Discutiuntur argumenta, quibus aliqui nituntur probare falsitatem propositionis damnatae.

SUMMARIVM.

Sine evidentia credibilitatis, accedente lumine Fidei, potest quis habere certitudinem de revelatione. n. 75.

Argumentum secundum non procedit contra Authores propositionis damnatae. n. 77.

Hi Authores solum loquuntur, quando tertio constat de revelatione universali, & probabile est, obiectum singulare includi sub illa. n. 78.

Discrimen inter probabilitatem ve-

Yy ram,

- ram; & apparentem n.79.
 Ex propositione damnata non infer-
 tur, quod propositio Ecclesie reddat
 solum probabilem revelationem.
 num. 81.
 An possit esse martyr, qui subit mortem
 pro tuenda veritate solum probabi-
 liter revelata. n.82.
 Vindicatur à calumnia P. Granado. n.
 83. & seqq.
 Vindicatur etiam à calumnia P. Ray-
 naudus. n.87.
 Ex propositione damnata non infer-
 tur, posse credi fide supernaturali
 privatas revelationes incertas. nu.
 89.
 Calumnia in P. Ioannem de Salas re-
 fellitur. n.90.
 Ille, cui certum est, obiectum contineri
 sub revelatione universali, id po-
 test credere fide supernaturali. nu.
 91.
 Summus Pontifex potest credere fide
 supernaturali, in hac hostia à se
 consecrata esse realiter presentem
 Christum D. n.92.
 An baptizans infantem possit credere
 fide supernaturali, illum esse rite-
 baptizatum? n.93.
 Discrimen inter hoc, quod est, aliquid
 esse de Fide, & aliquid nobis esse de
 Fide. n.94.

73. **S**icut non expedit doctrinam
 certam inefficacibus argu-
 mentis probare; ita operæ pretium
 duxi, aliorum argumenta discutere,
 quibus nituntur probare, falsam esse
 hanc propositionem damnatam; ut
 argumenta efficacia ab inefficacibus
 discernantur.

Filg. 74. Filguera in expositione hu-
 ius propositionis 21. arguit primo.
 Juxta communem sententiam Theo-
 logorum cum S. Thoma 2.2. quæst. 1.
 art. 4. requiritur iudicium evidens de
 credibilitate mysteriorum Fidei, pro-
 indeque iudicium evidens de existen-

tia Divinæ revelationis: sed hæc evi-
 dentia non stat cum probabilitate,
 aut formidine revelationis: ergo.
 Quod confirmat virgentiori ratione,
 quam non reicio, sed omitto.

75. Sed ex cap. 3. constat, quam
 inefficax sit hoc argumentum. Nam
 iuxta sententiam probabilem Theo-
 logorum, lumen Fidei supernatura-
 lis, & illustratio Spiritus Sancti in
 pueris, & rudibus supplet eviden-
 tiam credibilitatis in ordine ad assen-
 tiendum firmissime, & absque vlla
 formidine obiectis revelatis, & ipsi
 revelationi Dei. Quare distinguen-
 da est maior: requiritur iudicium
 evidens de credibilitate ex argumen-
 tis orta, nego; ex motivo alias pro-
 babili, quod redditur certum, acce-
 dente illustratione Divina, concedo.
 Evidentiam itaque admitto, incom-
 possibilem cum probabilitate, aut
 formidine, sed non ortam necessario
 ex argumentis evidentibus; sed quæ
 oriri potest ex ratione alias probabi-
 li, accedente illustratione Divina,
 quam Deus semper immittit ad cre-
 dendum.

76. Arguit secundo in hæc ver-
 ba [Si sufficit probabile credibilita-
 tis iudicium ad assensum Fidei salu-
 tarem, perindeque prudentem,
 plures nostri temporis hæretici ab
 infidelitate excusabuntur: nam sibi
 probabiliter suadent, revelationem
 Dei esse de multis erroribus, quibus
 tenentur,] &c.

77. Sed neque hoc argumen-
 tum est efficax. Primo. Quia hæc
 damnatio non est ad versus eos Doc-
 tores, si qui forte dixerunt, suf-
 ficere probabilitatem credibilita-
 tis, si dicunt, postea suppleri
 evidentiam credibilitatis per Fidei
 lumen supernaturale, & illustratio-
 nem Spiritus Sancti, ut supra vidi-
 mus, in ordine ad assensum Fidei,
 cum quo non stat probabilitas, ne-
 que

que formido de revelatione : atque adeo id argumentum Filgueræ non procedit contra falsitatem propositionis damnatæ.

78. Secundo. Nam Doctores Catholici, contra quos militat hæc damnatio, dixerunt, posse haberi assensum Fidei supernaturalem, quando certo constat de revelatione vniuersali, & probabiliter creditur, obiectum singulare includi sub revelatione vniuersali. Hæretici autem non supponunt, sed negant ipsam Dei revelationem. Quod si aliquam revelationem admittunt, & ex illa conantur inferre, errores suos contineri sub ea revelatione; non continent sub ea aliquam probabilitatem veram, sed apparentiam probabilitatis, quæ nihil aliud est, quam manifestus error.

79. Tertio. Nam etiam si hæreticis proponantur sui errores tamquam probabiles; est magnum delictum inter probabilitatem hæreticorum, & probabilitatem Catholicorum. Nam ista includit ignorantiam, siue incertitudinem invincibilem: quare cum dicitur esse probabile, præmotionem physicam contineri sub auxilio efficaci revelato: ideo dicitur probabile, quia post diuturnas disputationes non potuit perveniri ad omnimodam certitudinem. Probabilitas autem, per quam hæreticis proponitur tamquam probabile, suos errores contineri sub aliqua Dei revelatione, includit ignorantiam vincibilem, quia possunt, & debent maiorem diligentiam præstare, ut perveniant ad certitudinem, ad quam certissime pervenient, si animo sincero præstent eam diligentiam, inquirendo certitudinem, ut supra ostendi in explicatione quartæ propositionis damnatæ. Et sicut ab ignorantia invincibili ad vincibilem nulla est consequentia; ita neque ab

vna probabilitate ad aliam.

80. Tertio arguit sic: [Si esset vera propositio damnata, sequeretur, quodam modo aperiri ianuam ad sciendam vnitatem Fidei. Nam si cum iudicio probabili de revelatione, & cum formidine de opposito staret Fides salutaris, aut propositio Ecclesiæ tantum redderet probabilem existentiæ revelationis, quam proponit; destrueretur Ecclesiæ autoritas in proponendis rebus Fidei, &c.]

81. Sed hoc argumentum pugnat contra hostem fictitium. Nam Catholici, qui affirmaverunt propositionem damnatam, supponunt revelationem vniuersalem infallibiliter certam, & similiter propositioem Ecclesiæ esse infalibilis autoritatis; & probabilitas, quam admittunt, non est circa revelationem vniuersalem, neque circa propositionem Ecclesiæ; sed solum circa extensionem, quam putabant faciendam, ad hoc, ut quæ probabiliter continentur sub revelatione vniuersali proposita infallibiliter ab Ecclesia, credenda essent assensu Fidei supernaturalis. Ex hoc autem quomodo infertur, quod propositio Ecclesiæ reddat dumtaxat probabilem revelationem? solum enim infertur, quod revelatio, & propositio Ecclesiæ extendantur ad ea, quæ probabiliter continentur in illis. Ideo autem damnatur ea propositio, quia affirmat, probabiliter contenta sub revelatione vniuersali posse credi fide supernaturali, quamvis detur formido, quod talia obiecta ita probabiliter contenta fortasse non sint revelata, ut constat ex prædictis.

82. Arguit quarto in hæc verba. [Sequeretur, quod posset quis laudabiliter mortem oppetere, esseque verum Martyrem pro tuenda illa veritate, quam probabiliter iudicaret esse à Deo revelatâ. Quod

Yy 2 quam

Grana. quamvis asserant Granadus in 3. part. controv. 2. de gestis Christi tract. 1. disp. 3. sect. 31. & Theophilus Raynaudus part. 2. cap. 3. art. 11. Contra illos merito, & valde efficaciter insurgit ex nostris P. Thomas Hurtado in opere *De vero Martyrio Fidei*, cui doctissimi viri maximam impertiunt laudem, tract. 4. resol. 25. §. 5.]

P. Tho. Hurt. 83. Sed ego valde miror, quod vir doctus, reprobaturus doctrinam P. Jacobi Granado, non legerit contextum eius: quem si legisset, impossibile esset, quod tam falsam accusationem ei obiecisset. Neque satis excusatur ex eo, quod Thomas Hurtado id illi attribuerit: sicut enim Iudex non damnat Reum, donec ab eo confessionem accipiat; ita etiam Scriptor reprobaturus doctrinam, quam alij accusant, non debet reprobare, donec dictum eius, & contextum legat, & relegat.

Granad 84. Audiamus ergo P. Granadum, qui in loco citato num. 354 hæc verba habet. [Qui solum haberet opinionem Immaculatæ Conceptionis, seu iudicium *incertum & topicum, non foret martyr*, si mortem oppeteret pro veritate speculativa Conceptionis: quia *sola opinio* non est actus virtutis, vt constat ex materia de virtutibus.] Vide expressam contradictoriam eius doctrinæ, quam illi attribuit Filguera ex testimonio Thomæ Hurtado.

85. Præterea P. Granado firmat duas alias conclusiones, in quibus affirmat, fore verum Martyrem, qui se obiceret morti pro defensione eorum, quæ in mysterio Immaculatæ Conceptionis sunt omnino certa supra omnem probabilitatem. Et ita num. 352. asserit in prima conclusione, fore Martyrem, qui mortem subiret pro defendendo cultu & festo Immaculatæ Conceptionis præscripto ab Ecclesia; item pro defenden-

do, sententiam Immaculatæ Conceptionis esse tutam, & piam. Quod sic probat. [Ille est verus Martyr, qui mortem subit pro aliquo actu virtutis: sed id, quod ad praxim spectat in hoc negotio Immaculatæ Conceptionis, est actus virtutis: ergo qui mortem subiret pro illo, esset verus Martyr.] Minorem probat: quia [celebrare festum Immaculatæ Conceptionis est actus virtutis Religionis: Cum Sixtus IV. in Extravag. *Præexcelsa*. Ad eam celebritatem horretur, & vniversa Ecclesia solenni ritu Conceptionem Immaculatam celebret octava Decembris. Deinde doctrinam Immaculatæ Conceptionis esse piam, & tutam *certissimum* est, vt patet ex discursu huius disputationis: quare docere, eam esse piam, & tutam est opus virtutis,] &c. Vbi vides, illum asserere, eum fore Martyrem, qui mortem subiret pro veritate *certissima*.

86. Deinde num. 353. in secunda conclusione sic ait: [Verus Martyr esset, qui mortem subiret pro eo, quod in veritate speculativa Immaculatæ Conceptionis est *certum*. Probatur. Quia fateri veritatem *certam*, seu *infallibilem* in his, quæ saltem cedunt in Dei honorẽ, est actus virtutis.] Et prosequitur distinguens ea, quæ in hoc mysterio certa sunt, ab opinabilibus: docetque esse verum Martyriũ, quod quis subiret pro veritate certa non autẽ pro assertione opinabili.

87. Similis iniuria inferitur P. Theophilo Raynaudo, qui in tract. *Martyrio* per pestem loco citato num. 18. nullo modo asserit, esse maytirium, oppetere mortem pro assertione opinabili tuenda, sed solum pro veritate certa, cuius honestas certo constet ex Fide Divina. Et inter alia hæc scribit. [Si igitur alicui mors intentaretur, vt piam illam sententiam *improbaret*, isque mallet mor-

mortem potius acceptare eam ob causam, & re ipsa eam exciperet, martyr esset vere ac proprie, etiam si tantum spectaret, quod auctior pietas fert, & lex privata conscientiae, Christo quoque probata, mandat. Nam si spectaret *legem Ecclesiasticam*, qua sententiae illius suffixione interdicatur, malletque mori, quam in legem illam delinquere, multo operatior esset martyrii veritas, morte irrogata ab eam causam.] Vides, quomodo non doceat P. Theophilus, esse martyrium mortem pro obiecto probabiliter revelato, sed pro observanda lege Ecclesiastica praecipiente, ne improbetur sententia de Immaculata Conceptione. Est enim ex Fide certum, teneri nos ad observandas leges Ecclesiasticas, quae habent omnia requisita ad sui valorem. Cum autem dicit, *quod auctior pietas fert*, loquitur de eo, qui defendit, esse opus pium, revereri Conceptionem Immaculatae B. Virginis.

88. Arguit quinto. [Nam sequeretur etiam, dari ansam, ut revelationibus privatis facilius, quam par est, praestaretur assensus. Si enim notitia tantum probabilis, non vero evidetia moralis, requireretur ad credendum, posset quis credere post modicum examen, & approbationem duorum, vel trium Theologorum, obiectum sibi revelatum,] &c.

89. Sed neque hoc argumentum est efficax. Ex eo enim, quod obiectum singulare probabiliter contentum sub revelatione certa univetsali posset credi assensu Fidei supernaturalis; non inferitur, quod deficiente ea revelatione certa univetsali, possint credi fide supernaturali ea, quae privatis revelationibus incertis existimant sibi manifestata aliqui homines pii.

90. Nec possum non mirari, quod attribuat P. Ioanni de Salas

quamdam opinionem de revelatione privata amplectenda, ad hoc ut Religiosus posset matrimonium inire; cum ipse Filguera fateatur, talem doctrinam non reperiri in eius libris. Quid enim prodest, magnis Doctoribus inferri crimen, quod nec testibus ocularibus, neque tabulis probari potest?

91. Sed pro maiori intelligentia eius argumenti, & doctrinae tradita, operae praetium est aliqua adnotare. Aliquando enim potest quis credere assensu Fidei supernaturalis aliquod obiectum, quod sibi certum est contineri sub revelatione univetsali, nec in hoc decipitur, cum tamen reliquis Fidelibus non constet certo, id obiectum contineri sub revelatione univetsali. Tunc enim non dicitur esse absolute de Fide illud obiectum singulare, quamvis ille, cui certo constat, illud contineri sub revelatione univetsali, possit credere illud de Fide Divina.

92. Sic absolute non est de Fide, sub hac numero hostia consecrata à Summo Pontifice contineri praesentiam realem Christi D. ut notavit Lugo Cardia. disp. 1. de Fide sect. 13. §. 5. num. 320. asserens, non debere nos id de Fide credere, nisi sub conditione expressa, vel tacita, aut praesupposita; quia licet sit de Fide, cum esse Supremum Sacerdotem, possumus dubitare, aut formidare, an habuerit intentionem consecrandi. Ipse vero Pontifex, qui certo scit, se habuisse intentionem consecrandi, potest credere Fide Divina, in eam numero hostiam esse realiter praesentem Christum D. Quia ex revelatio univetsali, quod [in hac Hostia rite consecrata est realiter praesens Christus D] certo scit contineri hanc Hostiam à se rite consecratam, cum aliunde Fide Divina credat, se esse Supremum Sacerdotem; ut notavit P. Petrus Hur-

P. Sal.

Lugo.

P. Hur.

Hurtado disp. II. de Fide sect. 2. num. 21.

93. Et idem est de baptizante infantem, qui certus de sua recta intentione, & de materia, & forma, potest credere assensu Fidei, hunc infantem accepisse gratiam, quia ei certo constat, hoc singulare esse contentum sub revelatione univ[er]sali quod [omnis infans rite baptizatus accipit gratiam iustificationis.] ut notavit Lugo Card. cit. disp. I. sect. 13. §. 3. n. 304. in hæc verba: [Postquam tamen baptizanti constat de Baptismo rite collato, iã incipit ei esse de Fide, quia ei iam constat, Deum de hoc parvulo locutum fuisse.]

Lugo.

94. Non ergo recte dicitur, esse de Fide, illum parvulum accepisse gratiam Baptismi; nam ut ipse Lugo ait num. 302. [Aliud est, propositionem aliquam secundum se esse de Fide, aliud vero esse nobis de Fide. Ad primum enim sufficit, quod sit vere à Deo revelata; ad secundum vero requiritur, quod revelationis sensus, & significatio nobis sufficienter constet.]

95. Reiectis ergo argumentis in efficacibus, efficax est, quod propositi sui, de certitudine tam connexionis cum obiecto, quam adhesionis ad obiectum requisita ad actum Fidei supernaturalem.

CAPVT VII.

Quomodo consentiat damnatio huius 21. propositionis cum damnatione quarte?

NON EGET SVMMARIO.

96. **F**orsan alicui videbitur difficile conciliare has duas damnationes, non recte percipiendo, quo-

modo non invicem opponantur? Ratio autem dubitandi hæc est. Damnatur enim quarta propositio docēs, excusari à peccato infidelitatis infidelem, qui non credit ductus opinione minus probabili: ex qua damnatione videtur inferri, quod ubi infidelis habet maiorem probabilitatem de veritate Catholice Religionis, statim tenetur credere. Tum sic. Quando infidelis habet, hanc maiorem probabilitatem (quam supponimus non pertinere ad certitudinem) habet notitiam dumtaxat probabilem de revelatione; & eo ipso quod sit solum probabilis, non excludit formidinem: ergo si re ipsa impleat eam obligationem credendi, habebit assensum Fidei supernaturalem, & utilem ad salutem: ergo habebit illum cum notitia solum probabilis de revelatione, imo & cum formidine de illa; quod est contra decretum, & damnationem huius 21. propositionis. Quæ omnia recte colliguntur ex prima consequentia.

97. Quod vero ex ea damnatione quartæ propositionis inferatur, quod ubi infidelis habet maiorem probabilitatem de veritate Fidei Catholice, tenetur statim credere; quæ erat prima consequentia: tradidit Lumbier tom. 3. sum. ad propositionem 4. n. 1759. & ante decretum idem docuerat Gonetus de Probabilit. nu. 139. & ante illum, Bañez 2. 2. quæst. 10. art. 1. dub. 3. conc. 3. & 4. & Petrus de Ledesma tom. 2. Sum. tract. 1. c. 5. conc. 5. & 6.

Lumb.
Gonet.
Bañez.
Pet.
Led.

98. Et vrgetur amplius argumentatio proposita. Negari enim nõ potest, quod si infidelis in articulo mortis constitutus iudicet, Religionem Catholicam probabiliorem & tutiorem esse sua secta, teneatur illam amplecti: ergo in articulo mortis potest, & debet, ex notitia solum probabili veritatis Catholice, & consequen-

quenter revelationis divinæ, habere assensum Fidei supernaturalem, & vtilem ad salutem: dabitur ergo tunc talis assensus stans cum notitia solum probabili revelationis, imo & cum formidine de illa.

99. Et augere videtur rationem dubitandi id, quod refert quidam Recentior exostulans cum quibusdam calumniatoribus, quod eos, qui affirmant, in fidelem ex probabiliore notitia de vera Religione teneri ad credendum, accusant de affirmata propositione 21. *Assensus Fidei supernaturalis, & vtilis ad salutem stat cum notitia solum probabili revelationis, imo cum formidine.* &c. Eos vero, qui id negant, asserentes, quod ex opinione probabiliore de vera Religione adhuc non tenetur credere, accusant de affirmata propositione 4. *Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens ductus opinione minus probabili.* Addit vero ille Recentior in sua exostulatione, *iniquum esse conditionem illorum Theologorum, si ad horum calumniatorum tribunal ipsis standum est.* Et tandem superaddit ibidem: *Iniqua vero conditio: si affirmes, vapulas; si neges, vapulas tantundem.*

100. Sed ex doctrinâ supra traditâ tota hæc difficultas evanescit, & præcipue constat, quomodo hæc duæ damnationes inter se consentiunt. Nam disert. 5. ad propositionem 4. cap. 2. docui, probabilitatem, sive maiorem, sive minorem, quam acquirit infidelis circa mysteria Fidei non includere ignorantiam invincibilem; quia facile potest pervenire ad habendam certitudinem de mysterijs Fidei. Ex qua ignorantia vincibili resultat, quod infidelis sic affectus ignorantia vincibili teneatur ad unum è duobus, vel ad præstandam maiorem diligentiam pro cognoscenda certius veritate, vel ad credendum

statim: quod si non possit statim credere firmiter, tenebitur determinate ad præstandam maiorem diligentiam.

101. His positis, ad rationem dubitandi initio capitis respondeo, quando damnatur propositio docēs, quod *Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens, ductus ex opinione minus probabili*, male infertur inde, quod ubi infidelis habet maiorem probabilitatem de veritate Fidei Catholicæ, habet determinatam obligationem credendi, solum enim habet eâ obligationem subdisiuncto, ut proxime dixi.

102. Authores vero, qui dicunt, infidelem, qui habet probabiliorem cognitionem de mysterijs fidei, & de revelatione Divina, teneri statim credere, non possunt evadere damnationem huius 21. propositionis, ut clare constat ex argumento proposito in ratione dubitandi: nisi recurrant ad illustrationem Divinam, per quam cognitio probabilis, aut probabilior vertatur in moraliter evidentem.

103. Ad confirmationem, quæ magis urgere videtur, eo quod infidelis in articulo mortis constitutus, habens probabiliorem cognitionem de veritate Catholicæ Religionis, videtur habere ignorantiam, quæ pro tunc non sit vincibilis, quia tunc non est locus indagandi veritatem, respondeo iuxta doctrinam supra traditam, quod dupliciter potest contingere, sine eo quod notitia de veritate Catholicæ Religionis, atque adeo Revelationis Divinæ, sit dumtaxat probabilis. Primo, quatenus ea probabilitas, accedente illustratione Divina, vertatur in moralem certitudinem, eo modo, quo supra dixi de pueris, & rudibus. Secundo, si cum ea illustratione sufficiente adhuc non perveniat ad omnimodam certitudinem, tenetur precari Deum, ut illustret

tret intellectum suū, vt perveniat ad certitudinem veritatis; quam Deus absque dubio illi concedet, cum facit, quantum potest pro eo articulo, & Deus, qui vult omnes homines salvos fieri, facienti quantum est ex se viribus gratiæ, numquam denegat gratiam. Quod si nolet precari Deum pro illustratione habenda, ipsi imputabitur ad culpam infidelitas.

CAPVT VIII.

An subijciatur huic damnationi sententia asserens, fidem, & opinionem de eodem obiecto esse compositibiles?

SYMMARIUM.

Ratio dubitandi. n. 104.

Non debet condemnari reus sine probatione evidenti. n. 105.

Similiter neque propositio damnari debet sine probatione evidenti. nu. 106.

An de conceptu opinionis sit formido actualis, an vero solum radicalis? n. 107.

Quomodo ex diversis medijs possint componi scientia, & opinio secundū S. Thomam. n. 109.

Res convincitur exemplis. num. 110. & seq.

Authores asserentes non esse de conceptu opinionis formidinem actualem, sed solum radicalem: n. 112.

104. **H**Ozes in expositione huius propositionis 21. nu. 10. affirmat, damnatam manere, vi huius damnationis Pontificiæ, sententiam docentem, actum Fidei, & opinionis de eodem obiecto posse simul componi in eodem intellectu. Cuius fundamentum est: Propositio enim damnata affirmat, fidem supernatu-

ralem stare cum formidine de revelatione: sed sententia relata affirmat fidem supernaturalē stare cum opinione, quæ secum affert formidinem: ergo sententia relata manet subiecta eidem damnationi.

105. Sed præfatus Scriptor gerit se ad instar Iudicis metas suæ iurisdictionis transilientis. Nam, vt ipse supponit in expositione propositionis 2. num. 4. *In criminalibus ad condemnandum Reum probationes debent esse luce clariores. Quod habetur in l. sciunt cuncti. ff. de Probat.* Ex quo fit, Iudicem excedere metas legis, atque adeo iurisdictionis, quando condemnat reum sine probationibus luce clariores: & consequenter delictum debet esse certum, & evidens, vt reus possit condemnari.

106. Similiter ergo vt propositio declaratur condemnata, debet esse certum, & evidens, quod continetur sub damnatione: sed non est certum, & evidens, quod ea sententia continetur sub tali damnatione: ergo ea sententia non potest declarari condemnata. Maior patet: ideo enim contineretur sub damnatione, quia opinio affert semper formidinem actualem; sed non est certum, & evidens, quod opinio affert semper formidinem actualem, quamvis semper afferat secum identificatam formidinem radicalem; est enim probabile, imo & multo probabilius, non esse de ratione intrinseca opinionis afferre formidinem actualem: ergo non est certū, & evidēs, quod ea sententia cōtineatur sub ea damnatione

107. Quod si dicat, esse certum, quod opinio afferat inseparabilem formidinem actualem; interrogo, ex quo principio certo colligit hanc certitudinem? Et quidem in loco citato, id nō probat, sed supponit. Deficiunt ergo ex hac parte probationes luce clariores, quæ requiruntur ad dam-

nan-

nandum teum, five ad probandum, hanc sententiam de compossibilitate Fidei, & opinionis subiacere damnationi.

108. Maxime in assertione mere Philosophica, qualis est hæc quæstio; in qua inquiritur, an de conceptu opinionis sit formido actualis, an radicalis, seu virtualis: neque contra principium aliquod Theologicum est, asserere, quod opinio ex conceptu suo solum dicit formidinem radicalem.

S. Tho. 109. Neque obstat, quod affert ex S. Thoma 2. 2. quæst. 2. art. 1. scilicet quod *formido accidit opinioni*; ex eo enim potius colligitur, formidinem esse accidens opinionis, quod illi potest deficere. Quando autem dicit S. Doctor, de ratione opinionis esse formidinem, & ideo stare non posse cum Fide supernaturali; loquitur de opinione secundum modum frequentiore, quo solet elici; nec negat posse dari opinionem, cui desit actualis formido. Nam in 3. dist. 31. quæst. 2. art. 1. quæstion. c. 1. ad 4. magis se explicat, & concedit, posse componi in eodem obiecto scientiam, & opinionem ex diversis medijs, illis verbis. *Opino, & scientia quamvis sint de eodem, non tamen secundum idem medium, sed secundum diversa; & ideo possunt esse simul.* Cum ergo S. Thomas concedat, posse simul existere in eodem intellectu de eodem obiecto scientia, & opinio per diversa media; manifeste inferitur, quod opinio potest consistere sine actuali formidine; cum evidentia, & actualis formido de eodem obiecto sint incompossibiles, nam, ut ex terminis notum est, evidentia expellit formidinem actualem de obiecto.

110. Ex his aperte convincitur, non esse de ratione opinionis formidinem actualem, sed solum radica-

lem. Etenim intellectus de eodem obiecto potest simul habere notitiam per motivum revelationis Divinæ obscure cognitæ per propositionem Ecclesiæ, & per motivum probabile, & non omnino certum: Nam Sancti Patres, & Theologi confirmant mysteria Fidei rationibus suavisibilibus desumptis ex Philosophia, quæ non afferunt evidentiam: V. g. probant immortalitatem animæ, tum ex testimonio Dei per Sacram Scripturam; tum ex eo, quod Philosophi nobiliores eam agnoverunt. Cognitio ergo, quæ nititur revelationi Dei, est Fides; & quæ nititur in motivo desumpto à cognitione Philosophorum, est opinio. Hæc ergo cognitio opinativa habet formidinem radicalem, quatenus si inveniatur non associata actui Fidei, sed ipsa sola, re ipsa excitabit formidinem in intellectu, quia illud motivum secundum ex se non est sufficiens ad certificandum intellectum.

111. Similiter aliqui ex Sanctis Patribus probant resurrectionem mortuorum, tum ex testimonijs Sacræ Scripturæ; tum ex eo, quod Phænix moritur, & renascitur: & prima cognitio spectat ad Fidem, secunda vero est mere topica. Et inquiri, quænam repugnantia est in eo, quod ego simul habeam eas duas cognitiones? Neque recurrendum est ad hoc, quod secunda cognitio habet formidinem; nam de hoc est quæstio. Cum ergo hæc duæ cognitiones non repugnent esse simul; & aliqua tunc in intellectu non detur formido actualis, cum intellectus vi actus Fidei sit certus de resurrectione mortuorum; aperte convincitur, de conceptu opinionis non esse formidinem actualem; sed solum radicalem; quæ, ut dixi, consistit in eo, quod si inveniatur sola ea secunda cognitio,

associabitur formidine actuali.

112. Quare non esse de conceptu opinionis formidinem actualem, sed radicalem clare docuit P. Suarez *P. Suar* disp. 19. de Fide sect. 4. num. 16. asserens: *Formido ex parte subiecti non est de ratione opinionis, sed tantum ex parte formalis obiecti.* Ex quo inferitur, quod subiectum, id est, intellectus careat formidine, & quantum est ex parte obiecti formalis per se, & solitarie sumpti exponatur intellectus formidini. Eandem sententiam defendunt omnes Doctores, qui censent posse inveniri simul in intellectu scientiam, Fidem, & *Valen.* opinionem. Hi sunt P. Valencia. 2. 2. *S. Bona.* disp. 1. punct. 4. quæst. 1. ; ubi citat S. *Duran.* Bonaventuram, & Durandum. Item *Lugo.* Lugo Card. disp. 2. sect. 2. num. *Pet. Hur* 89. P. Petrus Hurtado disp. 10. de Anima sect. 5.

ficationem infidelis requiri Fidem explicatam Dei ut remuneratoris, licet non semper. num. 3. & 4.

Secundus, eam requiri ad iustificationem infidelis, non vero ad iustificationem peccatoris fidelis. num. 5.

Tertius, ad omnem iustificationem requiri. num. 6.

Quartus, requiri Fidem explicatam Dei ut remuneratoris supernaturalis. num. 7.

Quintus, sufficere Fidem explicatam Dei, ut remuneratoris naturalis, vel abstrahendo à naturali, & supernaturali. num. 8.

Sextus, illam requiri non ex natura rei, sed ex lege Dei. num. 9.

Septimus, illam Fidem explicatam requiri ex natura rei. n. 10.

Octavus est, sufficere Fidem explicatam Dei ut remuneratoris virtualiter contentam in actu charitatis. num. 11.

DISERTATIO XV.

An Fides explicita Dei remuneratoris sit necessaria necessitate mediæ ad salutem?

CAPVT I.

Proposita damnatione 22. Propositionis referuntur variae opiniones.

SVMMARIVM.

Quid sit Fides explicita, & implicita? num. 1.

Quot quæstiones includantur sub hac disertatione? n. 2.

Primus dicendi modus est, ad iusti-

1. **E**X propositionibus in hoc decreto dānatis, hæc est vigesima secunda. *Non nisi Fides unius Dei necessaria videtur necessitate mediæ, non autem explicita remuneratoris.* Pro cuius explicatione notum omnibus est, Fidem implicitam alicuius mysterij esse eam, qua quis credit mysterium ut sub aliqua vniversali propositione contentum: ut cum quis dicitur credere mysterium Incarnationis, eo quod credit, quidquid credit Ecclesia Catholica. Fidem vero explicitam habet, qui non solum credit illud mysterium sub ea generali propositione, sed in particulari credit, & cognoscit mysterium, V. g. Incarnationis.

2. Est ergo quæstio præsens, an ad iustificationem, & ad salutem æternam consequendam sit omnino necessarium habere Fidem explicitam Dei ut remuneratoris? Sub qua